

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentului:		Pretiuu insertiunilor:		Corespondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutulu pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contieniu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „			
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . . .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ . . .	3 „ 50 „			

Nr. 3000 Pres.

I O A N U

din indurarea lui Dumnedieu dreptcredintiosulu episcopu alu Aradului, Oradii-mari, Ienopolei, Halmagiului, precum si alu partiloru adnesate din Banatulu-Temisianu.

Iubitulu cleru si poporu din dieces'a Aradului: Daru si indurare dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Isusu Christosu.

„Nascerea ta Cristóse Dumnedieulu nostru a resaritu lumii lumina cunoscentii.“

Invrednicindu-ne Dumnedieu se ajungemu si de asta data serbatorile nasterii Domnului si Mantuitoriuu nostru Isusu Christosu, nu me potui retiené, sè nu cugetu la voi, iubitiloru mei fii sufletesci! la cari mi-este gandulu meu diu'a si nóptea, si nu potui intreласá a nu veni si asta-data cu duchulu meu intre voi, si pentru-ca — dupa atâtea greutáti ale anului, — se adaugu a marí si eu bucuri'a vóstra la aceste dile de serbatóre, dar si pentru ca sè petrecemu câte-va momente in cugetári evlavióse despre nascerea Domnului.

Asi dorí iubitiloru din adenculu inimii mele, ca bucuri'a vóstra pentru nascerea Domnului se nu fie curendu trecetória, adeca: se nu tréca de odata cu aceste dile de serbatóre; ci din contra ea sè ve insotiésca in tóte dilele vietii vóstre. Dar pentru-ca bucuri'a vóstra sè fie statornica si indelungata, ea trebue sè aiba de basa — pe langa nascerea Domnului — si scopulu, pentru care a venit si s'a nascutu Domnulu nostru Isusu Christosu pre pamentu.

Este maretiu si sublimu scopulu, pentru care Domnulu nostru Isusu Christosu s'a pogoritu din ceriu, s'a intrupatu dela duchulu Santu si din pururea feciór'a Maria, s'a facutu omu. Acestu scopu este: redicarea némului omenescu din intunereculu robiei si alu pecatului, in care eadiuse in urm'a gresieliu stremosiesci, este redicarea nóstra din intunerecu, si

din umbr'a mortii, este mantuirea némului omenescu, precum dice S. Scriptura: „a venit Finlu omenescu sè caute, si se mantuiésca pre celu perdutu.“

Intr'adeveru, care altu scopu mai maretiu si mai sublimu, care alta lucrare mai sublima si mai imbu-curatória pentru unu omu nefericitu, pentru o familia nefericita, ori pentru o omenime intréga nefericita, de câtu candu cineva lucra, pentru ca sè-i intemeieze o stare mai buna si mai fericite.

Daca se bucura bolnavulu, candu dupa o patimire indelungata si desperata man'a cea atotpoternica a lui Dumnedieu i-redà éراسi sanatatea cea perduta, si-lu redica din patulu dureriloru; daca se bucura robulu, candu dupa o robía amara si indelungata vede, cà a sositu diu'a eliberárii sale din acea robia, — óre némulu omenescu, carele de vécuri érá patimindu si suferindu, care de vécuri érá in robí'a cea amara a intunereculu si a pecatului, sè nu se bucure, candu vede, cà dupa atâtea vécuri de suferintie, a sositu nascerea Mantuitoriu, care se-lu elibereze din patimi si suferintie, si sè-i redée éراسi binele si fericirea, pentru care l'a ziditu Dumnedieu. Nu numai némulu omenescu se bucura de acestu actu maretiu alu bunatáti si indurárii lui Dumnedieu, dar se bucura si angerii din certiuri cantandu: „Marire intru cei de sus lui Dumnedieu si pre pamentu pace intre ómeni buna voire.“

Veniti dar sè ne bucurámu si noi, iubitiloru, pentru acestu actu maretiu alu bunatáti si indurárii lui Dumnedieu spre noi, si insufletiti de acésta bucuria sè cantámu si noi impreuna cu angerii: „Marire intru cei de sus lui Dumnedieu si pre pamentu pace si intre ómeni bunavoire.“ Veniti sè ne bucurámu si noi, pentru cà a sositu timpulu celu de multu doritu, in care „s'a nascutu nóua Mantuitoriu in cetatea lui Davidu, carele este Christosu Domnulu. Veniti se cantámu si noi cu sant'a maie'a nóstra bisericu: „Christosu se nasce mariti-lu, Christosu din certiuri intimpinati-lu, Christosu pe pamentu innaltiatí-ve, cantati Domnului totu pamentulu, si cu veselie laudati-lu popóreloru, cà s'a prémariu.“

Dar pentru ca bucuri'a noastră să nu fie paruta ei adevărată și statornică, și să nu treacă de o dată cu aceste zile de serbătoare, să nu pierdem din vedere scopul cel înalt și sublim, pentru care a venit Fiul lui Dumnezeu pe pământ; să nu uităm, că Fiul lui Dumnezeu a venit pe pământ cu scopul de a întemeia pentru omenime o religie nouă dumnezească și perfectă, în locul celei vechi omenești, și prin aceasta să întemeieze viața mai bună și mai fericită, aici și dincolo de mormânt; să nu uităm că spre a îndeplini Elu acest scop măreț, a făcut totu ce era de lipsă, dar numai cea ce nu puteam face noi, era celelalte toate, câte le puteam face noi, le-a lasat să le facem noi înșine, pentru că să colucram și noi la binele și fericirea noastră. Să nu uităm, dar că Domnul nostru Isus Christos nu a făcut numai capabil pentru bine și fericire lasându-mărilor cele de lipsă la ajungerea fericirii să le alegem noi, după cum ni va spune mintea și cunoștința noastră; și în fine să nu uităm, că Dumnezeu pentru aceea ne-a binecuvântat cu sufletul nemuritoriu, cu minte înțelegetorie și cu voia slobodă, ca cu ajutorul acestor să știm întrebunțarea bine toate mijloacele, câte stau spre întrebunțarea noastră, ca prin o asemănare întrebunțarea înțeleptă să putem ajunge scopul ce urmărim.

Între mijloacele cele mai alese, ce ni-le-a dat Dumnezeu pentru ajungerea scopului, sunt mai întâi sănătatea taină ale legii noi, apoi lumină mintii și a cunoștinții. Prin s. taină ne curățăm de păcatele noastre începând de la cel stremosesc, ne desbrăcăm de omul cel vechi și ne îmbrăcăm în cel nou zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, primim și ne întărim în darul lui Dumnezeu, și cu ajutorul acestui dar învingem toate relele, ne apropiăm, și ne împartășim cu Dumnezeu ca fii de părinții lor, și așa ni castigăm aceea mangaiare și liniște sufletescă, carea este mai pre sus de toate celelalte bunuri lumesci.

Prin luminarea mintii și a cunoștinții devenim în stare de a cunoaște referința și legătură dintre noi și Dumnezeu, și de a împlini totu mai mult și mai bine voia lui Dumnezeu: de a cunoaște și împlini datorințele noastre către Dumnezeu, ca către părinții nostru cel pre bun, ca să ni împlinescă și Elu dorințele noastre juste de a cunoaște, și a împlini datorințele noastre către deapropiele noastre, ca să le cunoască și să le împlinescă și elu față de noi; prin lumină mintii știm să ni castigăm mai cu înlesnire toate cele de lipsă, începând de la pământ noastră cea de toate zilele. Pentru aceea a și pus Dumnezeu în fiecare om mintea și cunoștința ca o șchiță din Dumnezeirea sa, care să ni înlesnească toate acestea, și să ne conducă bine și fără de pericol în toate cărările vieții noastre, pentru aceea și întonează S. maică noastră biserică de repetite ori în cântările ei de astăzi: „Născerea ta Christosă Dumnezeiește a resărit lumina lumină cunoștinții.“

Să-mi credeți iubitorilor, că fără de acest dar mare aluminii mintii și cunoștinții, omul n'ar fi ceea ce este, — cea mai aleasă faptură pre lume, — și erași să-mi credeți, că cu câtă va ști omul să cultiveze mai mult și mai bine acest dar, cu atâtă va fi mai bine și mai fericit, și din contra; cu câtă cineva va parasă de a cultiva acest dar, cu atâtă se va departă totu mai mult de bine și fericire. De aceea Domnul și Măntuitorul, nostru Isus Christos, ca Fiul lui Dumnezeu știind, că noi avem cea mai mare lipsă de darul acesta, ne-a binecuvântat cu elu ca cu unu ce atât de necesar. Dacă știă Fiul lui Dumnezeu, că noi avem trebuința de alte daruri, și bunătați pămentesci, ne binecuvântă cu acelea; dar știind că toate bunătațile sunt pre pământ întru prisosință; așa dar ni-a adus știința și măiestria de a întrebunțarea bine și folositoru cele de pre pământ; era aceea știința este lumină mintii și a cunoștinții. Acestă ni era cu atâtă mai de lipsă, căci având noi oamenii de la Dumnezeu voia slobodă să lucrăm, cum voim, bine ori rău, a voit Dumnezeu ca cu ajutorul mintii și al cunoștinții noastre să știm alege binele de rău, și așa să lucrăm numai bine, și să ne ferim de rău; căci cine lucra bine, ajunge bine, era cine lucra rău, ajunge rău. Câți oameni sunt chiar între ai noștri, cari nu știm să face deosebirea acestă, și gândind că facu bine, lucra rău, chiar spre reul lor și alu familiilor lor.

Priviți în lume, și veți afla iubitorilor, că oamenii, cari facu bine, ajungu bine, pentru că împlinescu voia lui Dumnezeu; era oamenii cari facu rău, ajungu rău, pentru că lucra contră voiei lui Dumnezeu. Priviți în lume, și veți afla: că oamenii, cari și-conducu lucrurile lor, economiă, casă, familie după îndreptările mintii cei luminate, acei sunt mai aproape de bine, și de fericire; era cei cari și-conducu lucrurile lor fără ajutorul mintii luminate, acei se totu departă de bine și fericire.

Aplicându-și privirile acestea și la noi, spre dorința noastră vom afla, că noi încă suntem între acei, cari nu ne pre apropiăm de bine. Priviți iubitorilor! cum ne împucăm noi pe la orășie, pre când alții se înmulțesc, căutați cum dăm noi înapoi pe la sate, pre când alții li-merge mai bine; priviți câtă de tare ne apăsă pre noi sarcinile, pe care alții le porță mai cu ușurință, — și ore pentru ce ni merge noa mai rău de câtă alții? Numai pentru-că alții alergă mai mult ca noi după învățătura, după lumină mintii și a cunoștinții, cu alu carei ajutoru știu să se conducă ei lucrurile și afacerile lor mai bine ca noi, seau vorbindu mai lamuritu: pentru-că alții se știu folosi mai bine de darul cel dumnezeesc, ce-lu numim lumină mintii și a cunoștinții, pre când noi nu luăm din destul în seamă acest dar mare și folositor.

Dacă ni place a ne numi și a fi creștini — precum și suntem — atunci să ascultăm și înve-

tiatur'a intemeiatoriului creștinatãtii, sè lapedãmu odata si noi intunereculu celu pagubitoriu, — carele nu se potrivește cu creștinatatea nõstrã, — si sè ne imbrãcamu in hain'a lumini, adeca: sè imbracisãm cu mai multa caldura lumin'a sèu invetiatur'a celui ce a venit in lume, „lumina din lumina“.

N'am atinsu aceste adevèruri ca sè turburu bucuri'a võstrã de astadi, ci le-am atinsu ca se ve imbarbatezu a-le imbracisiã si urmã mai cu deadinsulu, tocma pentru ca bucuri'a võstrã sè devina totu mai mare, si sè ve insotiésca in tóte dilele vietii võstre.

Deci ascultati sfatulu meu celu parintescu iubitoru! si prin cercetarea regulata a bisericeii, in dumineci si serbatori, prin impartasirea cu s. taine, prin trimiterea fiiloru si ficeloru võstre la invetiatura, si-liti-ve a ve apropiã totu mai multa de darulu celu mantuitoriu si dumnediescu: de lumin'a mintii si a cunoscintii. Cu ajutoriulu acestui daru ingrigiti si ve chivernisiti bine casele si familiile võstre, purtati bine si cu stredania lucrurile si economieele võstre, intrebuintiati bine si cu crutiare ostenel'a si munc'a võstrã, si duceti vietia buna lina si morala in familiile võstre, si in societatea comuneloru, in cari traiti, ca astu-feliu sè ve invredniciti a ajunge la mai multi ani, totu cu mai multa bucuria aceste serbatori ale nascerii Domnului nostru Isusu Christosu, ceea ce eu din sufletu tuturoru vi poftescu — aminu.

Dupa acestea impartesindu-ve binecuvantarea nõstrã arhierésca, am remasu

Alu Vostru, alu tuturoru

Aradu, in diu'a nascerii Domnului 1877.

de totu binele voitoriu arhieru

Ioanu Metianu, m. p.

Despre intruparea lui Iisus Christosu.

(Tractatu istorico-teologicu).

Creștinii cei d'antai erau petrunci adencu de spiritulu introdus in lume prin salvatoriulu omenimei, ei au contemplatu in realitate marimea si fiintia'ã estraordinara a lui Christosu; inaintea loru erau minunele ce le operã Christosu, si deorace ei au vediutu si au simtitu acestea, nici in minte nu li-a plesnit, ca se scruteze adenculu misterului santu ce le acopere. Insa candu simtiulu religiosu incepea se slabésca si creștinismulu erã atacatu de diferiti dusmani, eretici si pagani, s'a ivitu necesitatea ca simtiulu religiosu creștinescu se se propuna in forma de notiune, ce mai nainte viã numai ca o convicțiune santa in inimile creștiniloru, acuma trebuia se se difinieze claru si la intielesu. In modulu acest'a, creștinismulu incependu a rationamentã, cea d'antaiu intrebare ce si-a pusu spre rezolvire a fostu intrebarea cã, cine a fostu Christosu? Greutatea in rezolvirea acestei intrebãri a fostu cã, in sufletulu creștinismului erã adencu imprimata dogm'a fundamentala din testamen-

tulu vechiu, despre unitatea fiintiei lui Ddieu, pe a carei temeiu apologetii au combatutu politeismulu (credinti'a in mai multi Ddiei); dar pe de alta parte erãsi, credinti'a in divinitatea lui Christosu a fostu column'a pe care s'a intemeiatu biserica creștina. O combinatie organica si scientifica a acestoru doctrine fundamentale erã inevitabila, trebuia adeca cercatu: cum se pòte combinã doctrin'a despre divinitatea lui Christosu cu doctrin'a monoteismului (credinti'a intr'unu Ddieu)?

Biserica creștina de multu a rezolvitu acèsta intrebare ponderosa. Ea a aratatu ereticiloru cã Iisusu Christosu a fostu si Ddieu si omu. In luptele arianismului ea a aperatu cu energia divinitatea completa a lui Christosu, ér in controversele Christologice totu cu aceasi energia a sustienutu integritatea naturei umane in Isusu Christosu. Decisiunile si simbolele stabilite de biserica in acèsta privintia sunt norm'a credintiei nõstre, carea ne oblèga pre toti de o potrivã. Filosofii'a materialistiloru insa, ce caracteriséza secolulu nostru, pòte seduce multi creștini ortodoxi, facandui necredintiosi, ori sceptici in creștinismu. Dupa acèsta filosofia totul este Ddieu pre pamentu afora de Ddieu insusi, precum dogmatisau si tóte religiunile politeiste. „Domnulu s'a uitatu preste fii ómeniloru, ca se véda de este celu ce intielege sèu celu ce cauta pre Ddieu. Toti s'au abatutu impreuna netrebnicii s'au facutu.“¹⁾

Trebuie se premitemu insa, cã multi creștini comitu erori din insielatiune, nu pentrucã ar fi eretici de profesiune, era cei insielati potu fi de buna credintia (bona fide) si seusabiti. La acestia voimu a vorbi, aratandule in tractulu de facia cã venirea unui Ddieu mantuitoriu in lume, erã o sperantia vechia atãtu in iudaismu cãtu si in paganismu, si cã acestu Ddieu mantuitoriu s'a aretatu ómeniloru in persón'a lui Iisus Christosu. —

Este unu adevèru necontestabilu cã Ddieu a creatu pe omu liberu. „Din inceputu a creatu pe omu si l'a lasatu in man'a consiliului seu,“ dice intieptulu Sirach. Ba! ce este mai minunatu, asupra libertatii omului nici insusi Ddieu nu vrea se aiba vre-o dominare. Omnipotentu este Ddieu in domnia lui, omnipotentu este si omulu in libertatea sa, cu acèsta diferentia numai, cã Ddieu face ori ce voiesce si nici o putere nu-lu pòte impedeã in lucrarea sa, era omulu, ce nu vrea nu face si nu-e nici o putere se-lu fortieze. In acèsta libertate morala consta, cu adevèratu, tóta demnitatea omului, fara de carea omulu ar fi sèu bestia sèu machina. Insa, togmai pentrucã omulu e liberu dela natura, elu simte totodata inclinãre spre vitiu si gustu spre virtute. Amorul lui pentru virtute se esplica prin escelinti'a naturei sale, carea este fapt'a lui Ddieu, era inclinãrea spre reu este efectulu degradarei sale stramosiesci, a naturei sale degenerate, efectu care diforma oper'a devina si puse omenirea intr'o stare de contradicere cu ea insasi.

De aici apoi lupt'a continua intre principiulu de reu si principiulu de bine. Si fiindu natur'a omului inclinãta mai multu spre reu decãtu spre bine, Ddieu asigurã omului in momentulu decadintiei sale promisiunea unui mantuitoriu, care se reformeze in ordinea spirituala omenirea cadiuta. „Si dusmania voiu pune intre tine si intre femeia, si intre seminti'a ta si intre seminti'a ei; acest'a va sdrobí capulu teu“²⁾ dise Ddieu sierpelui satanicu, principiulu de reu, care a invinsu pe primii nostri parinti. Acèst'a promisiune elu a renoit'o prin profetii inspirati de densulu anuciandu si timpulu in care se va realisã! „Nu va lipsi domnu din Iuda si conducatoriu din copsele lui, pana vor veni celea gatite lui, si acel'a va fi indreptarea neamurilor.“³⁾ Ca si cum ar dice: candu potestatea regala va trece in pamentulu promisiunei dela seminti'a lui Iuda la

¹⁾ Psal 13. 2. 3.

²⁾ Fac. 3. 15.

³⁾ Facere 49. 10.

natiune straina, atunci are se vina Mesia, salvatorele, despre care Ddieu a vorbitu lui Avram, că va aduce binecuvântare preste toate natiunile. Si intru adevuru, in Iudea domniá, candu s'a nascutu Isusu Christosu, cesarele Augustu, care ca si romanu de origine erá strainu de judei.

Ceea ce Adamu conservase din convorbirile sale cu Ddieu in raiu, faptulu caderei, sentinti'a data contra lui in urm'a pecatuirii sale, toate acestea constituiescu unu felu de crestinismu anterioru, pe care traditiunea a trebuitu se-lu face cunoscutu la toate popórele. Éca ratiunea pentru care politeismulu asociá unu dieu midilocitoriu cu dieii ce-si manifestara pana atunci divinitatea lorú; éca originea dieiloru mantuitori a lui Vischnu la Indieni, Horus la Egipteni Mithras la Persieni si Hercule la Greci, toti preinchipuitori ai lui Christosu; éca ratiunea pentru care multe din credintiele nóstre au o asemenare cu a-le paganismulu. Da! politeismulu si monoteismulu sunt ca doue riuri esite din unu singuru isvoru, care dupa ce si-au amestecat apele in cursu de mai multu timpú, in celea de pe urma le-au despartitu intre ele urmandu fiacare o directiune osebita. Religiunea lui Christosu nu a decopiatu nici pe a lui Brahma, nici pe a lui Osiris, ci fii si nepotii lui Noe au dusu in India si in Egiptu adevururile pe care le primisera dela Ddieu prin traditiune, insa aceste adevururi au trecutú desfigurate si ne lamurite in miturile paganismulu. Pe calea acést'a s'a formatu credinti'a universalá in paganismu despre venirea unui Mantuitoriu in lume, credinti'a, carea dupa cum spune Svetoniu in biografi'a lui Vespasianu, erá respandita in totu orientulu: „Precrebuerat oriente toto vetus et constants opinio esse in fatis, ut eo tempore Iudaea profecti rerum potirentur.“ Iudeii asteptau promissiunea mantuirii in person'a lui Messia. Sperantiele lorú messiane erau vechi si traditionale, ei sciau chiar si locul unde avea se se nasca Christosu, Messia celu promisú: „Si tu Vitleeme cas'a Eufratului, de si esti micu intre miile lui Iuda, totusi din tine va esí celu ce va fi domnu in Israilu.“¹⁾ Asi poté insirá nenumerate profetii din vechiulu testamentu pentru venirea lui Christosu, insa lasu ca se vorbésca in favórea acestui faptu epocalu insasi istori'a paganismulu, se véda on. cetitoriu cum lumin'a adevurulu de mai multe oristralucesce si in sinulu retacirii!

Istori'a ni spune că cesarele Augustu a consultatu la betranetiele sale pe oracululu din Delfi, dorindu a scí pe cine se ordinez de successoru in tronulu imperatescu. Oracululu i-a datu acestu respunsu:

„Me puer ebraeus jubet hinc rex ille deorum;

Tartareas remeare domus, hac aede relicta.

Post orgo ora tenens altaria nostra relinquens“ (Copilu de evreu, care imperatiesce preste diei, mi-demanda se parasescu acésta locuintia, si me ducu in tartaru (iadu). Deci pléca tacandu din altarele nóstre). Copilu de evreu! si totusi senatulu romanu temeá egemoni'a Romei. Elu aduse lege prin care oprí strictu educarea copiiloru decurundu nascuti, ca nu cumva copilulu Iisus primindu vr'o invetiatura se pericliteze ori se restorne stapaniile lumesci; éra Irodu principele Iudeiei ordiná spintecarea copiiloru din josu de trei ani, intre cari se aflá si Iisus. Aceste sunt momente istorice cari spunu cu destula elocintia, că celu ce s'a nascutu din feciora Maria in spelunc'a din Vitleemulu Iudei nu este unu omu ordinariu, elu este Omu-Ddieu. este fiulu lui Ddieu, care a descinsu pre pamentu din sinulu Tatalui spre a-se jertfi pentru mantuirea genului omenescu. Pre inchipuirea Ddieu-Omului erá la greci Hercule, fiulu lui Joe, carele de bunavoia s'a jertfitu pentru liberarea lui Prometeu din muncile, a caroru sfersitu i spusese Joe se nu-lu spezeze mai nainte de ce óre care dieu nu se va presentá, ca se pórté durerile sale si va voi se vina pentru elu in intu-

neréculu mortii. Cu unu cuventu tóta viéti'a paganismulu erá animata de venirea unui mantuitoriu. Asia, odata Alcibiade voindu se mérga in templu pentru a se rugá, Socrate lu-abatú dela propusu spunendu-i că in urm'a debilitatii sale omenesci nu e capabilu d'a face rugatiune cuviintiósa. „Pentru aceea, astépta, dice Socrate, pana candu óre cine te va invétiá cum se te porti facia cu dieii si omenii. Si candu va veni timpulu acest'a, intrebá Alcibiade, si cine va fi invetiatoriu. O! catu mi-ar placése-lu vedu! — Nu e altulu decâtu celu ce pórtá grige de tine, respunse Socrate, si precum Minerva lui Homeru desparte norii ce acopereau pre Diomede, ca se póta deosebí pre Ddieu de ómeni, asia acel'a are se elibereze nainte de toate sufletulu teu de ceti'a intunerecului ce-lu acopere, si apoi se-lu lumineze spre a scí deosebí binele de reu, ceea ce in presinte tu nu esti capabilu se-o faci. Daca voiesce elu póte improscá acésta cétia, si póte face ce vrea, eu sum gata se me supunu lui ori cine va fi, numai se fiu mai bunu prin elu. — Elu are amóre nespusa pentru tine. — Atunci dara voiú amená sacrificiulu meu pana in acea di fericita, deo ceriulu ca acésta di se resara câtu mai in graba.“ (Alu doilea Alcibiade).

Platone, celebrulu filosofu alu anticitatii inca simtiá necesitatea descoperirii divine, elu dice că singuru cuventulu lui Ddieu póte da valóre cuvintelorú nóstre: „Daca divinitatea ar descoperi omeniloru prin cutare oraculu că totu ce dicemu noi e adevuru, numai atunci l'am poté tiené adevuru cu siguritate.“¹⁾ Acestu mare filosofu si precursorele crestinismulu la pagani mai dice intr'altu locu: Nici unu elinu se nu cugete că ar fi necuviintiosu omeniloru se esamineze lucrurile divine, pentruá Ddieu sciindu pana unde se póte estinde capacitatea omenesca, togmai asia de bine scie elu că acésta capacitate e suficienta, ca, in vetiandune elu se intielegemu in vetiaturile lui.²⁾ Asia dara din rationamintele omenesci se alegemu pe celu mai bunu, ca cu elu se putemu pluf ca si cu o naia mai multu ori mai pucinu siguru pe oceanulu viforosu alu vietii, pana candu in acésta cale vom da de o naia completamente sigura, de revelatiunea divina, in care se terminamu norocosi calatori'a nóstra.“³⁾ Omulu neputendu evitá acésta navigare pe oceanulu vietii catra patri'a eterna, a fostu necesitate urgenta de acea naia a revelatiunei, in care si Plato ar fi intratu negresitu, nu numai, ci in presintiulu séu profeticu, elu a vedutu si pe carmaciulu ei „carmaciulu, in caretotu insulu trebue se fia cu increderea, daca voiesce se ajunga la limanu bunu.“ (Alu doilea Alcibiade.)

Dar ceea ce pentru betrani erá numai o sperantia, inaintea crestiniloru este cunoscutu ca fapta complinita. Lumea primitiva n'a intrevedutu decâtu numai ca printr'unu noru mantuirea genului omenescu, ei i-a fostu deajunsu se scie că mantuitoriu seu erá viu; ér lumea crestina a vedutu in realitate si explicitu in Isus Christosu pe invingatoriu lúmei sensuale si salvatorele omenimei. Ddieu insusi s'a facutu omu, si omulu prin acést'a s'a facutu partasiu in glori'a vietii divine. Intruparea lui Christosu este dogm'a fundamentala, este insasi temel'i'a si finti'a crestinismulu. Daca a trebuitu unu Ddieu ca se creeze lumea, a trebuitu éra si altulu ca se-o rescumpere. Ci me intrebí filosofule materialistu, cum póte se se unésca Ddieu, care e spiritulu, cu materi'a? Spiritulu si materi'a sunt doue substantie heterogene cu adevratu, insa nu trebue se uitamu că materi'a inca si-are ratiunea esistintiei sale in Ddieu. Aceste doue substantie osebite au statu ca doue stanci in cari s'a lovitú tóta filosofi'a antica. Singuru crestinismulu a esitu victoriosu din acestu dualismu incapacinatú prin faptulu că, in

¹⁾ Timeus XII. 203. p.

²⁾ Epinomis XIII. 24 p.

³⁾ Fedon la Fuccini.

persón'a lui Christosu elu scie cugetá fiinti'a lui Ddieu unita cu fiinti'a omenésca completa, carea n'a facutu cu elu decátu o persóna divina: „In tr'ensulu locuiesce tóta plinitatea Ddieirei trupesce,“ dice apostolulu Pavelu. ¹⁾ Unirea lui Ddieu cu omulu, Christosu n'a espus'o numai ca o teoria filosofica, ci elu a practicat'o prin insasi viéti'a sa. Daca in persón'a lui Christosu nu vom recunósce decátu pre unu filosofu ca Sacrate, Platone, ori altulu órecare, noi atunci ne-am pusu pe terenulu paganismului; éra daca pe Christosu lu-cugetamu numai de unu trimisu alu lui Ddieu, atunci stamu pe terenulu judaismului.

Intruparea lui Isus Christosu nu s'a facutu dupa órecare lege naturala, ea este oper'a liberei sale vointie, si se cuprinde in plinitatea persóniei divine, manifestata in domeniulu lúmei reale. Corpulu lui Christosu a avutu insemnatarea d'a-i serví ca organu in lucrarea sa divina. In adevéru nici lumea materiala nici cea spirituala nu potú dá o forma mai démna pentru primirea fiintiei lui Ddieu, decátu personalitatea omului. Cumca Ddieu a luatú corpu omenescu, acést'a este cea mai mare gloria pentru spiritulu umanu, si este unu lucru strainu si contrariu principiiloru crestinismului a degradá natur'a umana, in cátu se nu o aflamu démna ca Ddieu se se unésca cu densa. Ce? tu dici omule cá porti in tine chipulu si asemenarea lui Ddieu, apoi nu scii cá renegandu intruparea lui Ddieu, tu renegi portiunea divina ce este in tine. Cáei daca tieni imposibilu si neconvenabilu unirea lui Ddieu cu omulu, totu asia de imposibilu si neconvenabilu trebuie se tieni esistinti'a chipului si asemenarei lui Ddieu in tine. „Ce se-ti facemu tie o omule, dice s. Vasiliu ce-lu mare, Ddieu petrecandu in inaltime nu l'ai cautatu pre elu, pogorandu-se la tine si vorbindu prin trupu nu-lu primesci.“ Si pentru ce te indoiesci in intruparea lui Ddieu? Pentru-cá nu-o poti representá séu intipuí? Dar nu scii cá a representá si a cugetá sunt doue lucruri deosebite. A representá unu lucru séu a ni-lu intipuí insémna a scí modulu lui de esistintia; ér a-lu cugetá insémna a ne face unu conceptu despre esistinti'a lui. Ca se putemu cugetá ceva, a deajunsu ca in cugetarea nóstra se nu fia contradictiune logica, pentru cá ori ce lucru in care nu e contradictiune se póte cugetá; ér pentru ca se-lu intipuímu, adeca se ni-lu representamu trebuie se cunóschemu si se scimu din temeiu, pentru ce si cum exista elu asia si nu altcum. D. e. unu triunghiu patru-lateralu nu-lu potú cugetá, in sa potú cugetá cá in luna sunt ómeni. Cu unu cuventu ce nu se póte cugetá ne aduce in confusiune, se contradice cu ratiunea, ér ce nu se póte representá trece numai hotarele puterei nóstre representative; una se contrariéza cu mintea, cealalta trece peste minte. Dogm'a intruparei lui Christosu, precum si tóte misterele religiunei crestine nu se potú representá, dar se potú cugetá. Nu ni putemu representá pre Ddieu in trei ipostasuri, dar lu-putem cugetá, pentru-cá nu putemu cugetá pre Ddieu in sine numai si fora referintie eterne. Acést'a érá la pagani cea mai tare obiectione pentru esistinti'a lui Ddieu, pe care nu l'au potutu intipuí solitarius, destitutus, ad nullam rem mentis et rationis utens“ de sine, fora referintia, si care nu intrebuintieza spre nici unu scopu ratiunea si inteliginti'a sa. ²⁾ Si noi, crestinii, se fimu mai inferiori decátu chiar paganii in cunósccerea referintieloru lui Ddieu? In Ddieu este unu singuru principiu cu adevératu, pre care teologii lu-numescu Tatalu, in sa din acestu principiu eternu emanéza doue acte destine, unulu se numesce generatiune si are pre Fiulu de obiectu, celalaltu se numesce purcedere si are de obiectu pre santulu Spiritu. Aceste sunt manifestari deosebite a lui Ddieu. Actiunea esteriora a principiului eternu, a Tatalui, s'a produsu prin Fiulu séu cuventulu lui Ddieu, care este espresiunea eterna a propriei sale substantia, si, care a avutu de resultatu creatiunea lúmei. Elu

este „lumina din lumina, Ddieu adevératu din Ddieu adevératu“ séu dupa cum dice divinulu Pavelu: „Elu este stralucirea marirei si imaginea fiintiei lui Ddieu.“ ¹⁾ Elu este rescumperatoriulu si regeneratoriulu omenimei. Éra Spiritulu santu, una in esintia cu Tatalu si cu Fiulu, este principiuulu viu-facatoriulu alu omenimei, este isvorulu vietii regenerate prin Fiulu. Si daca omulu e facutu dupa chipulu si asemenarea lui Ddieu, atunci elu trebuie se gasésca si in Ddieu ceea ce gasesce elu in sine adeca ratiunea, cuventulu si vointia. „Ratiunea se asémna la Tatalu, dice S. Teofanu, Cuventulu se asémna la Fiulu si vointi'a se asémna la Spiritulu santu. Aceste calitati le are totu omulu dar pentru aceea elu nu forméza trei ómeni, ci unu omu. Cuventulu omului si vointi'a lui libera emanéza din ratiune, intogma asia emanéza si Cuventulu (Fiulu) si Spiritulu santu din Tatalu.

Dar n'a potutu Ddieu atotu puternicu se mantue lumea in altu modu numai prin intruparea sa, va intrebá cineva. Elu cu adevératu ar fi potutu, in sa atunci noi am fi cunoscutu numai atotu puternici'a nu si amórea lui. Ci abstragendu dela acést'a, Ddieu a trebuitu se espuna nu numai regulele de viéti'a ci si practica loru, facandu-se insusi modelulu nostru. Lectiunile unui Ddieu séu a unui angeru n'ar fi adusu nici unu profitu omului, care se simtiá mai josu decátu ei; trebuiá ca Ddieu se se faca omu pentru a instruí pre omu; curagiulu ar fi lipsitu omului d'a imitá pre Ddieu, in timpu ce religiunea a potutu se impuna crestiniloru imitarea lui Isus Christosu. De aceea, credinti'a in dogm'a intruparei lui Ddieu fú pentru lumea crestina unu principiu de moralitate, pentru-cá credinti'a intr'unu Ddieu inomenitu impuse obligamentulu d'a imitá faptele sale si de a urmá percepteloru sale. Fapte trebuiau dara! Principii morale fórté stricte aveau si filosofi Stoiciani, dar éca ce dice despre ei Epicétu, din scól'a loru: Noi asemenamu ómeniloru cari au bucate in prisosintia, si totusi sunt marsiavi pentru cá nu le sciu intrebuintiá. Avemu principii si reguli escelente, dar numai pentruca se vorbimu despre ele nu ca se nu conformamu loru; faptele demintiescu cuvintele nóstre, nu suntemu inca nici ómeni si deja ne dâmu aerulu de filosofi.“ Si sciti ce a respunsu Seneca la imputarile ce i-s'au facutu pentru contrastulu dintre viéti'a si scrierile sale? „Adevératu, dice elu. eu nu sum filosofu, si pentru ca se potú lasá campu liberu pasiuniloru mele nici voiescu se fiu filosofu. In sa aceste imputari le merita Platone, Zenone si Epicuru, pentru cá ei nu au invetiatu precum traiau, ci cum trebuie se traimu.“ ²⁾

Dar éra si, póte se reflecte cineva, cum se credemu in misterulu intruparei, pe care mintea omenésca nu-lu póte cuprinde? Eu dicu acestor'a cá daca omenii ar cuprinde actulu intruparei lui Ddieu, atunci n'am crede nici in elu nici in crestinismu, pentru cá obiectulu religiunei este Ddieu fiinti'a infinita, si este o contradicere matematica, dicandu cá infinitulu se cuprinde in finitu. Apoi daca cutare religiune o putemu cuprinde in tóta estensiunea ei, invedereza de aci, cá acea religiune este opera maniloru omenesci. „Candu cineva dechiaru categoricu unu lucru de falsu si imposibilu pentru-cá nu-lu cuprinde cu mintea, dice Montaigne, atunci elu usurpa dreptulu ca se puna insusi hotaru vointiei si puterei lui Ddunedieu, si nu este mai mare nebunia in lume ca si a voi se-le mesuramu acestea in sfer'a judecatii nóstre.“ Noi vedemu cá tóta sciinti'a se intemeiazá pe probabilismu si totusi in materii religióse pretindemu evidentiá. „Candu cineva vorbesce cu noi despre lucruri ceresci si divine, atunci si cea mai mica probabilitate in sa deajunsu“ dice Platone. Ér Socrate marturisesce despre sine: „Eu numai aceea sciu, cá nu sciu nimic.“ In sa sicee verosimilu este intreb-

¹⁾ Colos II. 9.

²⁾ Cicero, De natura Deorum, lib. I.

¹⁾ Evrei I. 3.

²⁾ Seneca, De vita beata §. 18.

bare grea pentru noi, dice Cicerone. Adevărul singuru Ddieu lu pôte descoperi. (Quae verosimillima magna questio est; Quae vera sint Deus aliquis viderit. 1) Apoi ce folosu avemu că cunoscemu ceva din adevăr, dacă nu cunoscemu adevărul perfectu? „Nu sci fia cine, că între mai mulți ómeni afundati in apa, cei mai de asupra apei sunt si mai aprópe de scapare, decâtu cei din fundu? Cí fiindu că si ei totu asia de pucinu potu respirá ca si cei de pe fundulu apei, nu le folosese nemicu; togmai asia nu folosese nemicu omului că a progressatu in cunoscerea adevărului numai in câtu-va; si cei de asupra apei sunt periclitati togmai ca si cei din fundu.“ 2) Adevărul pe care l'a cercatu cu atâta sete filosofii pagani fora se aiba fericirea de a-lu gustá este Isus Christosu, carele, ca unu echo la glasulu filosofiloru, a respunsu: Eu sum calea, adevărul si viéti'a celu ce urmeza dupa mine nu va umblá in întunerecu!

V. Mangra.

Scólele Macedonene.

Este durerosu a constatá că Romania, tocmai pentru acei fii caroru datoresce óre-care recunoscintia, se arata mai ingrata. Romanii din Turcia au drepturi incontestabile la recunoscintia si protecti'a ei. Candu Cuza-Voda a infiintiatu o scóla in Bucuresci in care se se aduca copiii din Macedonia si se-i formeze invetiatori pentru scólele d'acolo erá profundu miscatu de ceea ce facuse acei frati pentru noi. In adeveru, sunt singurii Romani cari, candu vinu in acésta tíera, nu cautu se vietuiéscu din bugetulu statului. Nu i-a vediatu nimeni batendu la utile Ministriloru pentru posturi. Ei au contribuitu la infiorirea comerciului si au redicatu creditulu tíerei in strainatate. Sunt singurii cari au datu comerciului nostru culórea nationala. Dacă câti-va, calcandu in picioare trufi'a loru caracteristica, au intratu in serviciile publice, au bine-meritatu, căci au nascutu unu Bolintinénu in Valachia, unu Siaguna in Transilvania, si atáti alti a caroru modestie ne impedeca d'ai numi, dar cari cu dreptulu sunt renumiti in literatura, scintie, baron si functiile ce ocupa. Comerciantii, prin testamentele loru, au datu scóleloru si asediamentelor de bine-facere din acésta tíera milióne. Nu avem de câtu a numai pe Zappa a carui donatie a contribuitu la intemeierea Academiei Romane, Musicu a carui donatie insemnata va da cele mai bine-facátore rezultate pentru tíera.

Pe candu me aflam secretaru la comisi'a documentara am calculatu numai din documentele Monastiriloru inchinate ce am avutu la indemana, proprietati donate de Macedoneni, bisericiloru si instituteloru de bine-facere din tíera in cifr'a de 17 milióne lei vechi, si pentru cele din Macedoni'a si locurile vecine peste 67 milióne lei vechi.

Prin urmare, sustinerea scólei Macedonene din Bucuresci si a cator-va scóli primare din Macedonia, ai caroru invetiatori cu chiu si vai se platescu inca, nu erá o mila aruncata unor frati instrainati, ci o parte fórte neinsemnata din ceea ce este alu loru.

Scól'a macedonéna s'a desfiintiatu, sub cuventu de economie.

Scopulu pentru care a infiintiat-o Cuza-Voda a ramas neatinsu. Cele 4 séu 5 scóli din Macedonia esista inca; dar esistenti'a loru materiala pe langa a scóleloru Grecesci si Turcesci, este o deridere.

Gvernulu nostru serve interesele romanesai cum crede mai nemeritu.

Se ne permita insa o observatie.

1) Tusculanae I. §. 11.

2) De Finibus bon. et mal. bib. IV.

S'au secularisatu monastirile inchinate pentru că ele nu implineau conditi'a d'a distribufaci câte-va milióne pentru scóli si binefaceri. Dar candu guvernulu romanu refusa Macedoniai nu milióne, ci câteva mii de franci, precum vedeti, o parte miserabila din ceea ce i se cuvine dupe testamente, care mai este scus'a secularisarei?

Dacă guvernulu nu cunósce conditiile la cari *sine qua non* s'a supusu prin secularisare, într'o di justiti'a tíerei i le va spune.

Vorbimu cam aspru, căci cerem pentru Macedonia, nu mila, ci câteva picaturi din ceea ce este alu ei.

Pentru guvernulu aci nu este o cestie de patriotismu séu nationalitate, ci o cestie de dreptate si prudentia: se nu espuna tíer'a la urmari cari ar causá inevitabilu unu desastru in finacele ei. Ilu consiliamu din totu sufletulu se nu se intemeiedie pe ideea că secularisarea este unu faptu implinitu. (Resboiulu).

Gr. H. Grandea.

Semne de progresu si desvoltare nationala.

De-si cam tardú, vediendu că altulu nici tardiu nu se resólve, — vinu a impartasi onoratului publicu romanu decursulu conferintiei inspectorali din Buteni, carea si ea a fostu ca si tóte conferintiele de acestu soi, de cumva o desbatere din ea neindegetata de consistoriu — nu ar fi radicatu momentuositatea ei.

La 2 Decembre se tienú conferinti'a. In tempuri posomorite ca si cum avem noi romanii astadi, erá petrunderitoriu a vedé la unu locu lamur'a intelegintiei unui pregiuru coadunata pentru scopulu celu mai santu, naintarea invetiamentului poporalu; preoti, invetiatori, mireni toti erau petrunsi de unulu si ael'asi cugetu, — radicarea poporului la o stare potrivita pentru elu. Si ce nu produce contielegerea fratiéscu! In deplina ordine se facura discussiunile si se adusera decise in privinti'a temelor puse din partea Venerabilei Consistoriu. Decise, cari aplicate cu tactu si resolutiune — potu produce mare efectu in giurulu nostru. — Momentuositatea conferintiei inse culminédia in acele decisu alu ei, prin care s'a decretatu infiintiarea unei scóli tractuali de fii si de fete in Buteni, redicate prin contribuii benevole dela singuratecii crestini din acestu pregiuru.

Frumosu lucru va dice cineva, inse a nevoia de realisatu.

E bine! dacă altii recunosc frumósii a lui, conferinti'a a recunoscutu necesitatea imperiósá a lui si nu a interdiatu si prin decisu si prin fapta a dovedi resolut'a dorintia de a-lu radică si a-lu intrebuintiá ca pre unu midilocu de cultura poporala. Mai multi inși se si subscrisera in list'a de contribuire, remanendu ca pre toti cei mai cu potere se-ii cerceteze parintele protopresbiteru din comuna in comuna si se-ii indemne a contribuí; inceputulu se facú câtu de bine, la esemplulu parintelui protopresbiteru, carele au subscrisu 150 fl. ne potemu asteptá, că nu va remanea napoi nici unu romanu binesentitoriu, carele cu multu -- cu pucinu se nu contribue la maretiulu edificiu de onóre nationala, acarui'a fundamentu lu-puse conferinti'a inspectorale din 2 Decembre. Barbatii fruntasi din tractulu Buteniloru au pusu carulu in petrii pentru scopulu acest'a, — nemicu nu e in stare a-ii mai retiené dela elu din contra ei cêrca a ingagiá in lupta si pre cei de peste Crisiu din protopresbiteratulu Ienopolei, cu cari usioru se potu intielege, de óra-ce au interese identice si cu cari traiescu in deplina fratiétate. — Dee Ddieu, ca câtu de curundu se fiu in stare a impartasi onoratului publicu — rezultate factice in privinti'a acésta.

Conferinti'a in firulu desbateriloru a luat la placinta cunoscentia scirea imbucuratória, că poporulu din Buteni la initiativ'a preotiloru si a invetiatoriloru din locu in dile de Dumineci si serbatori dupa espirarea prelegerei de repeti-

tiune, — se coaduna la scóla si petrece acolo pana la 7 óre sér'a, sub care restimpu preotii si invetiatorii séu alti carturari cetescu lucruri folositoare din „Economulu“ „Cartile saténului romanu“ „Siedietoria“ „Familia“ din calindare si alte scrieri folositoare pentru poporu despre mesurile metrice, stricatiunea beuturii, folosulu scoleloru etc. etc. Si omenii stau indesuti unulu la spatele altui'a in scóla, in atât'a insetosiezza acestu poporu dupa luminare! La esemplulu acest'a din Buteni se coaduna poporulu si in alte comune din pregiuru si invetiaturele folositoare le asculta cu viu interesu; acum'a cunoscemu intr'adeveru lacun'a unei literaturi populari!

Intreprinderea acést'a — firesce — si-are dusmanii sei, o invidiéza toti aceia, cari nu voiescu ca poporulu se se lumineze, pentrucà densii n'au viétia in midiloculu unui poporu luminatu; acésta mania inse a strainiloru se nu descuragieze pre fruntasii poporului nostru si se nu ii opréscă dela calea pornita; de dragulu cuiva — se nu abdicemu la sant'a detorintia — a ni luminá ómenii nostrii pentru a ni face unu poporu alesu.

La lucru deci fratiloru romani din tóte partile, celu invetiatu se indrepte pre celu neinvetiatu, — alte popóra naintéza, càci au sprijinire in barbatii loru, caror'a nu se pune nici o pedica; noi pe langa ustenéla se mai observamu nitica intieleptiune si tactu. Nu este consultu a ne uitá numai cum trecu dilele naintea ochiloru nostrii.

Despre miscarile ce voru urmá in privinti'a scólei nóstre — voiu purtá la timpul se.

Georgiu Popoviciu,
invetiatoriu.

D i v e r s e.

— „**Observatoriulu**“. Sub titulu acest'a va aparé cu 1 Ianuariu 1878. in Sibiu sub radactiunea veteranului publicistu si literatu Georgiu Baritiu unu diurnalu politicu national-economicu si literariu. Salutámu cu bucuria acésta intreprindere de mare interesu pentru publiculu romanu de dincóci de Carpati. Erá momentulu supremu, ca se vedemu pre barbatii nostri, cari lupta dieci de ani, punendu-se in fruntea unei ástfelii de intreprinderi, si formandu unu centru in giurulu caruia se se grupeze si formeze la noi o adeverata opiniune publica in aceste timpuri de atât'a seriozitate pentru poporulu romanu si viitoriulu lui. Acestu momentu credemu, cà a sositu prin aparinti'a acestui diurnalu la carele, dupa cum ne spune redactorulu insusi in anunciulu, ce-lu alaturámu in carele, dupa ce pre scurtu i se infacisieză program'a se dice: „modulu essecutarei acestei programe este garantatu de ajunsu prin zelulu si intinsele cunoscentie ale collaboratoriloru acestui diariu“. Atragemu atentiunea publicului romanu asupra acestui diurnalu si lu-rogamu se-lu spriginéscă cu totu de-a dinsulu, pentru cà avemu firma sperantia, cà prin aparinti'a lui inauguréza in viétii'a nóstra romanéscă de aici o era noua, o era in carea nu fora cuventu sperámu cà voru incetá multe frecári si nentielegeri se voru delaturá multe rele, ce ne apésă astadi si se va dá vietii nóstre o buna directiune pre tóte terenele. Trecutulu si cunoscutulu tactu alu redactoriului editoriu alu acestui diurnalu ne este o dovada de ajunsu, cà diurnalu din cestiune va lucrá din tóte puterile spre a se pune neséce base solide in desvoltarea nóstra, lucrandu ca odinóra in armonia cu totii pentru aperarea si validitatea drepturiloru nóstre comune. Preciulu diurnalulu precum se ved. din anunciulu de prenumeratiune ce-lu alaturamu in suplimentu la nr. de facia, este 8 fl. pe anu, 4 fl. pre 6 luni, unu preciu micu relativu la angagiamentele, ce le ia

asupra-si fói'a in program'a sa, cari angagiamente avemu firm'a convictiune, cà le va esecutá cu cea mai mare promptitudine.

(† **Necrologu**). Andreiu Tipeiu, parochu in Dieci in protopresbiteratulu Ienopolei si fostu asesoru consistoriale, in urmarea unui morbu indelungatu de stomachu si dupa unu servitiu preotiescu de 35 ani in alu 55-lea anu alu etatii sale — la 8 Decemvre a. c. s'a mutatu la cele eterne, lasandu in doliu pre iubit'a sa socia si unu pruncu minoru. — Immormentarea i-s'a facutu la 10 Dec. luandu parte par. protopresbiteru Const. Gurbanu din Buteni si alti siepte preoti din vecinetate. — Fia-i tierin'a usióra!

))((**Societatea limbiloru romane publica urmatoriulu concursu importantu: In martia Pasciloru din 1878, — anu care coincide cu bimilenari'a aniversara a fundatiunei cetatii Aquae Sextiae (Aix en provence) de catra Romani, — Societatea limbiloru romane va decerne la Montpellier, in sedinti'a solemna a celui de alu doilea alu seu concursu trenalu, o cupa mare simbolica de argintu, ca premiu autorului celei mai bune posii pe tem'a urmatóre: C a n t u l u Latinului, séu altu felu disu C a n t u l u gintii latine. Pentru acestu premiu, — care este oferitu de esceléntia sa D. A. de Quintana y Combis, presidentu alu jocuriloru florali ale limbei catalane, de la Barcelona, in 1874, — limb'a romana franceza, catalana, italiana, provinciala, si tóte limbele latine sunt admise la concursu. Societatea limbiloru romane doresce ca acésta poesia, care nu trebuie se fie prea lunga, se se considere ca unu felu de cantu de ginte, putendu, grati'a a numeróse traductiuni pe acelasi ritmu, se devia unu cantu comunu tutuloru populiloru cari vorbescu astadi unu idiomu derivatu din vechi'a limba a Romei. Concurentii sunt invitati a indicá, intr'unu modu precisu, de care limba séu dialectu se vor fi servitu. Manuscriptele poesiei C a n t u l u Latinului potu fi chiar insocite de notatiunea musicala a unei arii potrivita cu vorbele. E neaperatu ca mnnuscriptele se fie adresate franco inainte de 15 Ianuariu 1878 (ultimu terminu de rigóre, catra secretarulu societatii (A Monsieur le Secrétaire de la Société des langues romanes, à Montpellier, France). Manuscriptulu va purtá o epigrafa, care va fi copiatu si pe unu plicu sigilat, care se contia scrisu numele si adresa autorului. Poesiile tramise cata se fie inedite. Societatea si-rezerva dreptulu de a face se se traduca in tóte limbele romane C a n t u l u Latinului care va fi premiat, si de a modificá séu chiar schimbá notatiunea musicala a ariei. In casu candus'ar face unu nou concursu pentru aceste doue ultime obiecte, unu nou programu specialu va fi anunCIATU inainte de 1 Iuniu 1878. Manuscriptele tramise, nu se vor mai restituí, ci vor fi depuse in arhivele societatii, care va avea dreptulu de a publicá, o data cu bucat'a premiata, si tóte acelea cari i se vor para cà merita de a fi impriimate.**

➡ *Cu numerulu de facia incheiamu anulu 1877, rugamudeci pre abonentii cari inca nu si-au renoitu abonamentulu pentru 1878. si dorescu se aiba fói'a nóstra si pe mai de parte se grabéscă cu renoirea lui.* ➡

➡ *La numerulu de facia alaturamu annunciu de prenumeratiune lu diurnalulu „Observatoriulu.“* ➡

C O N C U R S E.

1=3.

Se escrie concursu pentru ocuparea postului de Capelanu pre langa nepotinciosulu parochu din *Nicolintiu Mateiu Alesandroviciu*, Protopresbiteratulu Bisericei Albe, diecesu'a Caransebesiului, conformu parintesei ordinatiuni consistoriale cu 10-lea Noemvrie nr. 896. bis.

Emolomentele suntu urmatórele a) jumătate din sesia parochiala b) jumătate din intra — si estravilanu; c) jumătate din biru si stol'a indatinata dela 104 case.

Doritorii de a ocupá acestu postu de capelanu au a-si tramite recursurile instruate in intielesulu statut. org. bis. adresate Comitetalui parochialu catra Protóp. Iosifu Popovicu in Jamu avendu recurrentii a se presenta inainte de alegere in vreo Domineca, séu serbatóre in s. biserica spre a-si arata desteritatea in cantari si tipicu. Alegerea va fi in *8-lea Ianuariu 1878.*

Nicolintiu 16-lea Decembrie 1877.

Comitetul parochialu

In contielegere cu mine **Iosifu Popovicu**, protopopu.

1—3.

Concursu pentru statiunea invetiatorésca vacanta gr. or. confes. rom. din comuna *Nadasiu*, inspectoratulu Agri-siului cott. Aradului cu terminu de alegere pana la *15 Ian. 1878.* candu se va tiené si alegerea.

Emolumintele suntu: in bani 150 fl. v. a., 12 chile grâu si 12 chile cucuruzu, 15 centem. fenu, 12 orgii lemne din care are a se incaldi si scóla, dela imormentari mari 50. éra dela mici 20 cr. cuartiru liberu si spelese Conferintiei invetiatoresci.

Doritorii de a ocupá acestu postu suntu poffitii se dovedésca: cá au absolvatu preparandi'a si suntu de religiunea gr. or., se aiba esamenulu de calificatiune, si atestatu despre serviciulu de pana acuma, in fine sa se presentedie in vr'o Dumineca séu serbatóre la biserica pentru a-si arata desteritatea in cantari si tipicu, recursulu adresatu comitetului parochiala se se trimita concernintelui Inspectoru de scóle *Demetriu Pop'a* per *Pankota* in *Szóllós-Csigerél*; recursulu in diu'a alegerei nu se va primi.

Nadasiu, 1 Decem. 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Demetriu Pop'a**, inspect. de scóle,

2—3.

Concursu pentru statiunea invetiatorésca romana de confesiunea gr. or. din comun'a *Gaiulu micu* comitatulu Temesianu cerculu Versetiului cu terminu pana in *7 Ianuariu*, anulu 1878 stilulu vechiu, candu va fi si alegerea; salariulu anualu impreunatu cu acésta statiune este in bani gata 166 fl. v. a. si 20 meti de grâu, 20 meti cucurudiu 4 jugere de pamentu, cortelu liberu cu gradina.

Doritorii de a ocupá acésta statiune se avisédia a-si tramite recursurile instruate conformu st. organicu celu, multu pana la terminulu mai susu amintitu, avendu a le adresá subscrisului.

Gaiulu micu, in ¹⁰/₁₂ 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Zaharia Latsco**, presiedinte.

3—3.

Fiinducá la concursulu pe statiunea invetiatorésca din *Valcaniu* pana la 21 Noemvre a. c. candu a fostu determi-

nata diu'a de alegere nu s'a presentatu nici unu recurinte, in urmare ameliorarei salariulu docentalu, pe acea statiune se deschide de nou concursu cu urmatorele emoluminte:

- 1) In bani gata 200 fl. v. a.
- 2) Dela 500 case locuite câte 5 litre de grâu prin artisti'a comunala incassande.
- 3) Optu orgii de paie din care este a se incaldi si scol'a.
- 4) 2 jugere pamentu aratoriu estravilanu in canepiste.
- 5) Cuartiru liberu si gradina de legumi.

Terminulu alegerei se pune pe *8 Ianuariu 1878.* pana candu doritorii de a recurge la acést'a statiune invetiatorésca au se-si instruedie recursurile conformu statutulu organicu adressande comitetulu parochialu din *Valcaniu* si trimitiende inspectorulu scolariu *Vincentiu Sierbanu* in *Banat-Komlós* (*Torontál*) si se se presentedie in persona in veri o domineca séu serbatóre, — daca va fi posibilu, spre a-si aratá desteritatea in cantari si tipicu.

Valcaniu 27 Noemvre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **V. Sierbanu**, protop.

3—3.

In urmare decisulu consistorialu din 17. Noemvre a. c. Nr. 725. scol. se deschide concursu pe statiunea invetiatorésca din *Parti'a*, indiestrata cu emolumintele anualí de 350 fl., 4 jugere de pamentu aratoriu, cortelu liberu cu gradina de legumi, pana in *7 Ianuariu 1878.* candu se va tiené si alegerea, pana candu aspirantii potu substerne recursurile loru provediute cu testimoniulu preparandialu si testimoniulu de calificatiune cu calculu bunu, inspectorulu districtualu *Mel. Dreghicu* in *Thimisiór'a*. Spre documentarea desteritatii loru in cantare si tipicu sunt avisati recurrentii a se presentá in vreo dumineca séu serbatóre naintea comitetulu parochialu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine, **Mel. Dreghicu**, insp. de scóle.

3—3.

Conformu decisulu Vener. Consistoriu de sub Nr. 2587/1877. B. prin care s'a aprobatu infintiarea unei capelanie in *Pecica romana* (comitat. Aradului) se escrie concursu; emolumente suntu: folosirea beneficieloru unei parochii fara pamentu estravilanu.

Doritorii de a castigá acésta capelania au de a produce: testimoniulu despre absolvirea aloru 8 clase Gymnas. clericale, — testimoniulu de calificatiune si de moralitate, precum si estrasulu de botedi cumca e nascutu din parintii romani, pe langa acea in vreo Dumineca au serbatore a se presentá in biserica a mentionata, pentru a-si aratá desteritatea in cantare, tipicu si cuventare.

Recursulu cu aceste documinte instruitu si adressatu catra comitetulu parochialu din *Pecica* se-lu transpuna la oficiulu protopresviteralu gr. or. din Aradu pana in ¹/₁₉ Ianuariu 1878, — éra alegerea se va tienea iu ⁷/₁₉ Ianuariu 1878. —

Aradu in 28 Novembre 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **Ieanu Ratiu**, protopopu.Redactoriu respandietoriu: **Vincentiu Mangra.**